

ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ

З досвіду роботи
практичного психолога
Ярунської ЗОШ І- ІІІ ступенів
Новоград-Волинського району
Поліщук Оксани Василівни

Вступ до школи становить етапний момент життя дитини. Це зустріч з новим світом – загадковим, бажаним, і, водночас, дуже непростим. Адже саме в початковій школі дитина вперше стане суб'єктом соціально-нормованої реальності, коли виконувати слід не лише те, чого хочеться, а те, що треба і саме так, як цього вимагають дорослі-вчителі.

КОМПОНЕНТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Компоненти
психологічної
готовності

```
graph TD; A[Компоненти психологічної готовності] --- B[Морфогенетична готовність]; A --- C[Інтелентуальна готовність]; A --- D[Соціальна готовність];
```

Морфогенетична
готовність

Інтелентуальна
готовність

Соціальна
готовність

Морфогенетична готовність означає достатній рівень розвитку психофізіологічних, фізіологічних й анатомо-морфологічних функцій і структур дитячого організму. Цей рівень повинен забезпечити витримання дитиною відповідних навантажень і нести імпульси до подальшого розвитку. Важливою складовою даного компоненту є соматичне і психічне здоров'я дитини, сформованість засобів здорового способу життя.

Інтелектуальна готовність пов'язана з відповідним рівнем розвитку пізнавальної сфери дитини. Але не лише з рівнем, який досягнуто: важливим є фактор здатності цієї сфери до подальшого розвитку, утворення вищих психічних функцій, нових міжфункціональних психологічних систем.

Соціальна готовність означає адекватність дитини, її здатність жити і розвиватися в соціальному оточенні, мати відповідні навички комунікації, вербальна активність, виконання вимог, відстоювання власної позиції, толерантність тощо.

КРАЇНА
СОНЯЧНОГО
ДИТИНСТВА

Рівень розвитку психологічної готовності дитини до шкільного навчання є дуже важливим показником. Хоча, безумовно, не фатальним. В цілому, всі психічно здорові діти шестирічного віку можуть навчатися в загальноосвітній школі. Але індивідуальна діагностика рівня психологічної готовності (та окремих її елементів) дозволяють вчителям і батькам більш змістовно і продуктивно підходити до вирішення завдань, формування учбової діяльності дитини, а отже і її подальшого розвитку. Методичні процедури покликані не розділити дітей на «готових» та «неготових» до навчання в школі, а виявити індивідуальні варіанти рівня розвитку відповідних психічних структур, що повинно зробити педагогічну діяльність більш цілеспрямованою і толерантною.

Починаючи з березня оголошується набір першокласників. Він, зазвичай, продовжується до перших чисел вересня. У цей період психолог зустрічається з майбутніми першокласниками та їхніми батьками. Під час таких зустрічей за згодою батьків проводиться діагностування, яке дає можливість отримати попереднє уявлення про розвиток дитини і її готовність до шкільного навчання.

Не менш важливе завдання – дати дитині відчуття, що школа і вчитель чекають на неї, що вона цікава школі такою, якою є, підтримати в дитині радість очікування приходу до класу, зустрічей з учителем та однокласниками. Задля цього зустрічі слід організовувати як неофіційне спілкування, в контекст якого природно включені тестові завдання. Важливо, щоб, виконуючи їх, дитина за будь-яких обставин не відчувала себе такою, що «не відповідає» шкільним вимогам.

Як експрес-діагностика може бути використана програма психологічного обстеження дітей, запропонована Ю. З. Гільбухом, С. Л. Коробко, Л. О. Кондратенко.

ПРОФІЛАКТИКА ДЕЗАДАПТАЦІЇ УЧНІВ 1-Х КЛАСІВ

Відвідування дитячих дошкільних закладів у ДЗО в кінці навчального року (травень) з метою обміну інформації психологічного характеру про дітей.

Розробка розвивальних вправ, занять у контексті програми «Підготовка дітей до школи» (грудень).

Проведення співбесід із майбутніми першокласниками (вивчення рівня шкільної зрілості, психологічної готовності) (травень – червень).

Індивідуальне консультування батьків тих дітей, у яких виявлений недостатній рівень готовності до шкільного навчання, а також надання рекомендацій з подальшого її розвитку й підготовки дитини до навчання в школі (травень – червень).

Психологічна освіта батьків майбутніх першокласників на батьківських зборах із питань вікових особливостей, готовності до школи, проблеми адаптації до школи, спілкування з однокласниками, виховання дітей (травень – червень).

Психологічна освіта вчителів, що будуть працювати з першими класами, на педагогічних консилиумах, методичних об'єднаннях із питань вікових особливостей, готовності до школи, проблеми адаптації першокласників, спілкування педагога з дітьми, їхнього навчання (травень – червень).

Індивідуальне консультування вчителів з питань індивідуальних психологічних особливостей дітей «групи ризику» щодо дезадаптації до школи (травень – червень).

ПРОГРАМА ПСИХОДІАГНОСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема діагностичної програми. Психологічна готовність шестирічних дітей до школи.

Мета діагностичної роботи. Сприяти розвитку в дітей 6-го року життя передумов успішного шкільного навчання, забезпеченню плавного входження дітей у систематичне навчання, задоволенню потреби кожної дитини у спілкуванні з дорослим.

Завдання діагностичної роботи:

1. Діагностувати рівень психологічної готовності дошкільників до навчання у школі.
2. Формувати комунікативні здібності дітей у взаєминах: «дитина-дитина», «дитина-учитель», «дитина-батьки».
3. Сприяти розвитку довільності психічних процесів, становленню самооцінювання і самоконтролю, формуванню позитивної шкільної мотивації.
4. Розвивати розумові операції: аналіз, синтез, узагальнення, класифікацію, порівняння, абстрагування.
5. Допомогати батькам у підготовці дітей до школи.

ПРОЦЕДУРА ПОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проводиться психологом у присутності батьків, результати повідомляються батькам кожної дитини індивідуально.

Починати розмову потрібно з: представити себе; запитати дитину, як її звуть; скільки їй років; чи ходила до дитячого садочка.

Загалом обстеження має тривати не більше 30 хвилин з однією дитиною.

Фіксація результатів перевірки

Фіксація перевірки результатів здійснюється за допомогою *Картки психологічного обстеження учня*.

**ЕКСПРЕС-МЕТОДИКА
ЕКСПРЕС-МЕТОДИКА
ВИЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ
ДИТИНИ ДО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ**

ТЕСТИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ

1. Тест фонематичного слуху.

Мета. Перевірити рівень фонематичного слуху.

2. Тест копіювання безглуздих складів.

Мета. Виявити рівень розвитку саморегуляції.

3. Тест словника.

Мета. Виявити рівень словникового розвитку дитини.

4. Тест короткочасної пам'яті та міркувань.

Мета. Оцінювання короткочасної пам'яті й логічного мислення.

Під час спостережень за виконанням дитиною всіх чотирьох тестів визначається рівень розумової активності дитини: низький, середній, високий.

КОРЕКЦІЙНА РОБОТА

Тема корекційно-відновлювальної програми. Робота з дітьми з низьким рівнем готовності до навчальної діяльності.

Мета корекційної роботи. Розвиток інтелектуальної, особистісної та соціально-психологічної готовності до навчання в школі дітей молодшого шкільного віку.

Предмет корекції: шкільна дезадаптація через не сформованість психологічної готовності до навчання.

Завдання:

1. Розвиток пізнавальних процесів.
2. Регуляція соціальних відносин дітей.
3. Розвиток тонкої моторики та загальної координації.
4. Розвиток уваги в дітей.
5. Формування нової соціальної позиції – позиції школяра.

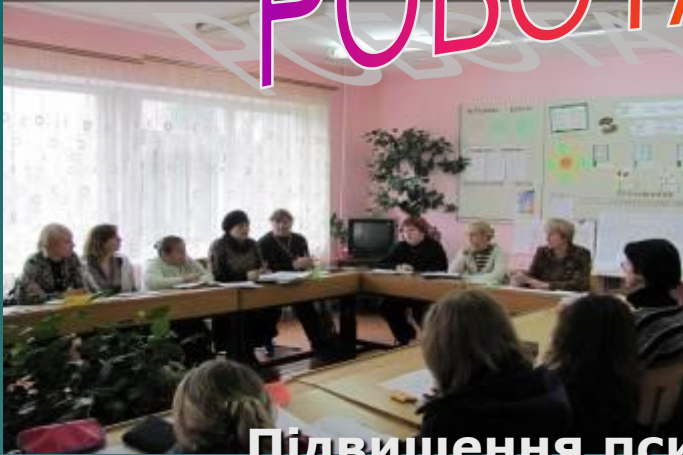
Об'єкт психокорекції: особистісна, розумова, комунікативна сфера дітей молодшого шкільного віку.

Засоби корекції: дитячі ігри, психогімнастика, спеціальні прийоми неігрового типу (логічні задачі, розвивальні вправи, малювання).

Тривалість роботи – 6 занять.

Тривалість одного заняття – 30 хвилин.

РОБОТА З ВЧИТЕЛЯМИ

Підвищення психологічної компетентності педагогічного колективу.

Ознайомлення вчителів з особливостями дітей 6-річного віку.

Після вивчення дітей слід провести спеціальне заняття методичного об'єднання вчителів початкової школи, на якому розглянути результати тестування, проаналізувати складні випадки та розробити індивідуальні програми роботи з «особливими» дітьми. Під час складання такої програми у пригоді може стати попередня розробка (з використанням результатів тестування).

Упродовж перших місяців навчання на щотижневих нарадах учителів початкових класів проводити відстеження навчальних успіхів чи не успіхів дітей «групи ризику» та обговорювати ефективність використаних учителем корекційних прийомів та методів.

РОБОТА З БАТЬКАМИ

Входить попереднє інформування , яке краще всього проводити на загальних зборах батьків майбутніх першокласників, індивідуальна співбесіда з батьками за результатами тестування, консультування та надання методичної допомоги тим батькам, чії діти виявилися недостатньо готовими до шкільного навчання, батьківський всеобуч упродовж першого року навчання.

Попереднє інформування має містити наступні відомості:

- ◆ **Особливості розвитку дітей шестирічного віку. Вимоги школи до майбутнього першокласника.**
- ◆ **Мета тестування та параметри, що вивчатимуться.**
- ◆ **Залежність готовності до шкільного навчання від загально розвивальної роботи з дитиною в попередні роки життя. Можливість швидкого виправлення недостатньої готовності.**
- ◆ **Суть питань, які ставитимуться дитині, їх оцінювання.**
- ◆ **Психологічна підготовка дитини до бесіди з психологом та вчителем.**
- ◆ **Організація тестування. Обов'язки та права батьків під час співбесіди.**
- ◆ **Як враховуватимуться результати тестування в роботі школи.**

